

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
Віталію СОЛОВИХУ

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**доктора наук з державного управління, професора
Бобровської Олени Юріївни на дисертаційне дослідження
Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як
механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз»,
подане до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»**

Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

Сучасний етап розвитку публічного управління характеризується зростанням частоти та інтенсивності криз різної природи – збройних конфліктів, пандемій, кліматичних катастроф, масових переміщень населення. Централізовані ієрархічні системи управління, розраховані на умови відносної стабільності, дедалі частіше демонструють нездатність адекватно реагувати на виклики, що є надто складними, мінливими і різноманітними для суто централізованого вирішення. У цьому контексті здатність населення до самоорганізації – формування горизонтальних мереж взаємодопомоги, координації зусиль і вироблення колективних відповідей на кризові виклики – набуває значення самостійного чинника регіональної стійкості.

Для України, що переживає повномасштабне збройне вторгнення, ця проблематика має особливу гостроту. Волонтерські мережі, сусідські ініціативи та громадські об'єднання, що виникли або різко активізувались після 2022 року, виконують функції, які в мирний час належать до компетенції публічних інститутів, і роблять це нерідко ефективніше та гнучкіше за бюрократичні структури. Водночас органи публічної влади здебільшого не мають чіткого бачення того, як взаємодіяти з такими спільнотами, як підтримувати їхній потенціал у міжкризовий час і як інтегрувати цей ресурс у системи стратегічного планування регіонального розвитку.

Незважаючи на зростання наукового інтересу до проблематики

самоорганізації та резилієнтності, питання самоорганізації населення саме як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз залишається недостатньо дослідженим у комплексному вигляді – з урахуванням теоретичного і практичного вимірів та специфіки регіонів, що переживають збройний конфлікт.

Актуальність теми підсилюється також відсутністю в Україні усталеної методики оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів як самостійного ресурсу регіональної резилієнтності: наявні вітчизняні напрацювання щодо оцінки спроможності територіальних громад охоплюють переважно фінансовий і адміністративний виміри, залишаючи соціальний і самоорганізаційний вимір поза системною управлінською увагою.

Значущості дослідженню додає й те, що Україна одночасно переживає щонайменше три масштабні трансформації – реформу децентралізації, системну кризу, породжену збройним конфліктом, та євроінтеграційний процес, – поєднання яких створює унікальне «вікно можливостей» для системного переосмислення ролі самоорганізації населення в регіональному розвитку.

Дисертаційне дослідження Миргородського С.С. виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246), в межах якої здобувачем визначено концептуальні засади самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Миргородського С.С. характеризуються високим рівнем обґрунтованості, що забезпечується системним характером проведеного дослідження, ґрунтовним опрацюванням теоретико-методологічних засад самоорганізації населення, використанням широкої емпіричної бази та застосуванням сучасних наукових методів.

Здобувач продемонстрував високий рівень наукової компетентності та вміння застосовувати різноманітні наукові методи. У роботі використано

абстрагування, узагальнення, порівняння та логіко-семантичний аналіз – для з’ясування сутності самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку; методи системного аналізу, синтезу та класифікації – для розробки концептуальної моделі взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот; методи інституційного аналізу та структурно-функціонального підходу – для дослідження форм і механізмів такої взаємодії; методи компаративного аналізу та узагальнення – для вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду; методи типологізації та індексного аналізу – для розробки методики оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів; метод моделювання – для розробки концептуальної моделі та системи управлінських інструментів; методи прогнозування та сценарного аналізу – для обґрунтування стратегічних напрямів розбудови системи самоорганізації.

Інформаційна база дослідження включає фундаментальні положення теорії публічного управління, регіональної науки, синергетики, теорії соціального капіталу, інституційної теорії та концепції резилієнтності, а також статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства соціальної політики, результати соціологічних досліджень провідних центрів (КМІС, Інститут соціології НАН України, Центр Разумкова). Список використаних джерел, що налічує 294 найменування, у тому числі 133 іноземною мовою, засвідчує ґрунтовне опрацювання автором як вітчизняного, так і зарубіжного наукового доробку з проблематики дослідження.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, що дозволяє системно вирішити поставлені дослідницькі завдання – від з’ясування теоретичних підходів до розробки конкретних управлінських інструментів і стратегічних напрямів.

У першому розділі «Теоретичні засади самоорганізації населення як чинника регіональної стійкості» автор здійснює синтез шести теоретичних підходів до розуміння самоорганізації – синергетичного, соціально-капітального, інституційного, теорії складних адаптивних систем, мобілізації ресурсів та адаптивного управління, – досліджує сутність і виміри стійкості регіонального розвитку в умовах криз та розкриває форми взаємодії органів публічної влади і самоорганізованих спільнот.

Заслуговує на увагу принципове розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність» як нормативної та дескриптивної категорій відповідно, а також виокремлення трьох типів резилієнтності – інженерної, екологічної та

трансформативної, – з обґрунтуванням трансформативної резилієнтності як єдино адекватного орієнтиру публічного управління для регіонів, що переживають збройний конфлікт.

Цінним є також авторський аналіз чотирьох типів взаємодії органів влади і самоорганізованих спільнот – конкурентної, компліментарної, трансформативної та абсорбційної, – що дозволяє уникнути спрощеного нормативного уявлення про таку взаємодію як безумовне благо і врахувати реальні ризики патерналізму, кооптації та псевдосамоорганізації.

У другому розділі «Самоорганізаційні процеси як чинник стійкості регіонального розвитку: вітчизняний і зарубіжний досвід» здійснено аналіз кризової уразливості регіонів України, систематизовано зарубіжний досвід використання самоорганізації населення для забезпечення регіональної стійкості та розроблено методику оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів.

Вагомим результатом цього розділу є розроблений автором інтегральний індекс самоорганізаційного потенціалу (ІСП), що охоплює чотири компоненти з різними вагами – соціально-капітальний (35%), організаційно-інституційний (25%), досвідно-мобілізаційний (25%) та цифрово-комунікаційний (15%), – і принципово розмежовує вимірювання потенціалу та його поточної реалізації.

У третьому розділі «Удосконалення публічного управління розвитком самоорганізації населення в контексті забезпечення стійкості регіонального розвитку» розроблено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот, обґрунтовано систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації на регіональному рівні та визначено стратегічні напрями розбудови відповідної системи.

Особливо вагомим науковим внеском є розроблена автором концептуальна модель взаємодії, що ґрунтується на мережевій логіці рівноправного взаємодоповнення суб'єктів і охоплює три взаємозалежні рівні координаційних механізмів – взаємного визнання, операційної координації та спільного навчання.

Висновки дисертації логічно випливають зі змісту роботи, відображають основні результати дослідження та відповідають поставленим завданням. Вони є достатньо обґрунтованими, мають теоретичну та практичну цінність і можуть бути використані для вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів України.

Наукова новизна одержаних результатів

В дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне науково-прикладне завдання – теоретичне обґрунтування самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз та розробку системи практичних рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів.

Безперечною новизною роботи є те, що автором вперше розроблено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот у кризових умовах, яка, на відміну від наявних патронажної, контрактної та партнерської моделей, будується на мережевій логіці рівноправного взаємодоповнення суб'єктів, охоплює три взаємозалежні рівні координаційних механізмів – взаємного визнання, операційної координації та спільного навчання, – передбачає механізм «гнучкого управління» як здатність обох суб'єктів динамічно переглядати розподіл функцій і ресурсів відповідно до фази кризового циклу та вводить інститут посередницьких організацій як необхідний третій суб'єкт, що забезпечує комунікацію між різними логіками дії влади і громадянського суспільства в умовах інституційної асиметрії (стор. 150–167).

До раніше не захищених наукових положень дисертації С.С. Миргородського також можна віднести удосконалення: наукового трактування стійкості регіонального розвитку, яке, на відміну від наявних підходів, де поняття «стійкість» і «резилієнтність» або ототожнюються, або розглядаються як прості синоніми, ґрунтується на їх розмежуванні як нормативного і дескриптивного понять відповідно та обґрунтовує трансформативну резилієнтність як єдино адекватний орієнтир публічного управління для регіонів, що переживають збройний конфлікт (стор. 44–61); методики оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів на основі інтегрального індексу самоорганізаційного потенціалу (ІСП), яка, на відміну від наявних підходів, що зводять оцінювання до показників поточної активності, принципово розмежовує потенціал і його реалізацію та вимірює структурні передумови мобілізаційності через чотири компоненти з диференційованими вагами (стор. 124–142); системи інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації населення на регіональному рівні, яка, на відміну від наявних підходів, де інструменти

підтримки громадянського суспільства розглядаються переважно як окремі заходи без прив'язки до типу регіону і фази кризового циклу, охоплює п'ять взаємопов'язаних груп і передбачає диференціацію їх застосування відповідно до структури самоорганізаційного потенціалу регіону (стор. 168–185).

У дисертаційному дослідженні також дістали подальшого розвитку: теоретичні засади самоорганізації населення у контексті публічного управління регіональним розвитком, що, на відміну від наявних підходів, які розглядають самоорганізацію або як стихійний процес поза управлінським контекстом, або як сукупність формалізованих структур громадянського суспільства, концептуалізують її як триєдине явище – процес спонтанного впорядкування, ресурс регіональної резилієнтності та суб'єкт взаємодії з органами влади на засадах взаємодоповнення (стор. 25–43); концепція інституційних розривів у контексті їх ролі у формуванні самоорганізаційної відповіді регіональних спільнот на кризову уразливість, що виокремлює три типи розривів – функціональні, масштабні та якісні – і встановлює п'ять передумов активізації самоорганізації, які формуються у міжкризовий час (стор. 87–104); стратегічні напрями розбудови системи самоорганізації населення як чинника регіонального розвитку, що, на відміну від наявних підходів, де підтримка самоорганізації розглядається переважно як тактичний інструмент антикризового реагування, обґрунтовують три взаємопов'язані і взаємопідсилюючі вектори, реалізація яких у сукупності забезпечує системний вплив на регіональну резилієнтність (стор. 186–203).

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях та відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За темою дисертації опубліковано три наукові статті у фахових виданнях України, а також три праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації на міжнародних наукових конференціях (Львів, Київ, Харків). Кількість та якість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення основних наукових результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про їх відповідність темі дисертації та основним положенням, викладеним у роботі. Наукові публікації автора пройшли належну апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях та засіданнях кафедри публічної політики, що підтверджує їх

наукову цінність та практичну значущість.

На основі аналізу тексту дисертації та наукових публікацій автора можна стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійним, оригінальним науковим дослідженням, виконаним з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст дисертації не містить запозичень без відповідних посилань, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів має належні посилання на відповідні джерела.

Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження Миргородського С.С. має суттєве значення для розвитку теорії та практики публічного управління самоорганізацією населення, а також для суспільства загалом.

Для науки значення роботи полягає у збагаченні теоретико-методологічних засад публічного управління новим синтезом шести теоретичних підходів до розуміння самоорганізації населення та авторським концептуальним апаратом, що розглядає самоорганізацію одночасно як процес, ресурс і рівноправного партнера органів влади.

Розроблені автором концептуальна модель взаємодії, методика ПСП та система управлінських інструментів розширюють науковий інструментарій дослідження процесів регіональної резилієнтності та створюють теоретичне підґрунтя для подальших досліджень у цій сфері, зокрема галузево специфічних методик оцінювання самоорганізаційного потенціалу.

Для практики результати дослідження мають значну цінність, оскільки можуть бути безпосередньо використані органами публічної влади для вдосконалення взаємодії з самоорганізованими спільнотами. Запропоновані автором концептуальна модель, методика ПСП та система інструментів можуть бути впроваджені в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування як методологічна основа для формування публічної політики підтримки самоорганізації.

Зокрема, результати дослідження можуть бути використані: Міністерством розвитку громад та територій України, регіональними і місцевими органами влади – при розробці стратегій регіонального розвитку, програм підтримки громадянського суспільства та планів кризового реагування; регіональними дослідницькими консорціумами – при

систематичному моніторингу самоорганізаційного потенціалу; закладами вищої освіти – при викладанні дисциплін «Регіональна політика», «Публічне управління в умовах криз», «Громадянське суспільство і публічне управління».

Для суспільства значення роботи полягає у формуванні теоретичного підґрунтя для розвитку культури суспільної резилієнтності та усвідомлення самоорганізаційного потенціалу як спільного блага, що потребує активного збереження і примноження, а також у створенні передумов для переходу від патерналістської до партнерської логіки взаємодії між владою і населенням.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті одночасних трансформаційних процесів, які переживає Україна, – реформи децентралізації, системної кризи, породженої збройним конфліктом, та євроінтеграційного поступу. Запропоновані автором підходи можуть стати концептуальною основою для розбудови нової парадигми регіонального врядування, де самоорганізаційний потенціал населення є центральним, а не периферійним ресурсом регіональної стійкості.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Високо оцінюючи здобуті результати дослідження та визнаючи їх наукову і практичну важливість, вважаємо доцільним відзначити окремі дискусійні аспекти, що містяться в роботі:

1. У підрозділі 1.1 автор синтезує шість теоретичних підходів до розуміння самоорганізації населення – синергетичний, соціально-капітальний, інституційний, теорію складних адаптивних систем, мобілізацію ресурсів та адаптивне управління, – проте не розглядає окремо питання про епістемологічну сумісність цих підходів. Зокрема, синергетична парадигма передбачає спонтанний, нецілеспрямований характер самоорганізації, тоді як інституційна традиція наголошує на свідомому конструюванні правил спільнотами. Питання про те, як саме поєднуються ці дві логіки – спонтанного порядку і свідомого інституційного проектування – в авторській аналітичній рамці, залишається не до кінця проясненим.

2. Розроблена автором методика оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів на основі ПСП передбачає конкретні ваги чотирьох компонентів – 35%, 25%, 25% та 15% відповідно. У підрозділі 2.3 ці ваги обґрунтовуються описово – як такі, що відображають «фундаментальніший

характер» соціально-капітального компонента, – проте емпіричне або статистичне обґрунтування саме такого розподілу (наприклад, на основі факторного аналізу чи методу експертних оцінок) у роботі відсутнє.

3. У підрозділі 3.1 інститут посередницьких організацій обґрунтовується як необхідний третій суб'єкт концептуальної моделі, проте автор не деталізує критеріїв, за якими конкретна організація може вважатися легітимним посередником, а не ще однією бюрократичною структурою або суб'єктом, схильним до «захоплення» вузькими групами інтересів – ризику, який сам автор ґрунтовно аналізує стосовно грантових механізмів у підрозділі 3.2.

4. У підрозділі 3.3 введено поняття «точки незворотності» як моменту, коли самоорганізаційний потенціал стає самовідтворюваною властивістю регіональної системи, і зазначається, що її досягнення потребує 7–10 років послідовних зусиль «за досвідом успішних суспільств». Проте конкретні країнові приклади, на основі яких зроблено цю оцінку часового горизонту, та методика його розрахунку у роботі не наводяться.

Разом з тим, зазначені зауваження принципово не змінюють оцінки змісту дисертації, достовірності висновків та обґрунтованості наукових положень, не применшують її теоретичної та практичної значущості, а скоріше демонструють комплексність та багатогранність предмета дослідження і можуть слугувати орієнтирами для майбутніх наукових пошуків.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Миргородського Станіслава Сергійовича є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а декларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі.

У дисертації вирішено важливе науково-прикладне завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз та розробці системи практичних рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів. Запропоновані автором концептуальна модель взаємодії, методика ПСП та система інституційно-правових та організаційних інструментів становлять вагомий внесок у розвиток

теорії та практики публічного управління.

Рівень проведеного дослідження та його практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача, який продемонстрував глибоке знання предмета дослідження, володіння сучасними методами наукового пізнання, здатність до системного аналізу та синтезу нових наукових знань у галузі публічного управління.

За своїм змістом, структурою, методологічною основою, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, а також оформленням дисертаційна робота «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами), відповідно її автор – Миргородський Станіслав Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри економіки
та економічної безпеки
Університету митної справи та фінансів

О. Ю. БОБРОВСЬКА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 23:37:07 29.07.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_опонента_Бобровська_Миргородський.pdf
Розмір файлу з підписом: 398.0 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_опонента_Бобровська_Миргородський.pdf
Розмір файлу без підпису: 363.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

П.І.Б.: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2726415301

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 23:37:06
29.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000000ECC27019F187607

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Віталію СОЛОВИХУ, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри економіки та публічного управління Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України Дегтяра Андрія Олеговича на дисертацію Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

В умовах наростання глобальних та регіональних криз – збройних конфліктів, пандемій, кліматичних катастроф, масових переміщень населення – традиційні підходи до публічного управління регіональним розвитком виявляють суттєві обмеження. Централізовані ієрархічні системи управління, розраховані на умови відносної стабільності, дедалі частіше демонструють нездатність адекватно реагувати на виклики, що є надто складними, мінливими і різноманітними для централізованого вирішення.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю теоретичного обґрунтування ролі самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз. Для України, що переживає повномасштабне збройне вторгнення, ця проблематика набуває особливої гостроти: волонтерські мережі, сусідські ініціативи та громадські об'єднання стали одним із ключових чинників стійкості регіонів і громад в умовах, коли традиційні механізми публічного управління виявились неспроможними або недостатніми.

Особливої гостроти проблема набуває в контексті необхідності переорієнтації публічного управління з реактивної підтримки самоорганізації у гострій фазі кризи на проактивне формування її передумов у міжкризовий час.

Ці процеси вимагають розробки нових концептуальних моделей взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот, методичних підходів до оцінювання самоорганізаційного потенціалу та системи управлінських інструментів його розвитку.

Крім того, актуальність теми посилюється в умовах необхідності планування повоєнного відновлення регіонів та курсу України на євроінтеграцію. Розвиток самоорганізаційного потенціалу регіонів може стати потужним інструментом не лише відновлення, а й структурної трансформації системи регіонального врядування на засадах партнерства між владою і громадянським суспільством.

Зазначене свідчить, що проблеми, на розв'язання яких спрямована дисертація С.С. Миргородського, є складовою комплексної проблеми забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах системних криз та суспільних трансформацій.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження С.С. Миргородського присвячене актуальній проблемі самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі автор обґрунтовує актуальність обраної теми, формулює мету та завдання дослідження, визначає його об'єкт, предмет та методологічну основу. Також у вступі розкривається наукова новизна отриманих результатів, їх теоретичне та практичне значення.

Перший розділ роботи має теоретико-методологічний характер. У ньому автор здійснює синтез шести теоретичних підходів до розуміння самоорганізації населення, досліджує сутність і виміри стійкості регіонального розвитку в умовах криз та розкриває форми взаємодії органів публічної влади і самоорганізованих спільнот.

Другий розділ має аналітико-дослідницький характер. У ньому здійснюється аналіз кризової уразливості регіонів України, систематизується зарубіжний досвід використання самоорганізації населення для забезпечення регіональної стійкості. Важливе місце в розділі займає розроблена автором методика оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів.

Третій розділ має проєктно-рекомендаційний характер. У ньому автор пропонує концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот, обґрунтовує систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації, формує стратегічні

напрями розбудови відповідної системи.

У висновках узагальнено основні результати дослідження та сформульовано ключові рекомендації щодо вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів України.

Робота базується на широкій джерельній базі обсягом 294 найменування, у тому числі 133 іноземною мовою, що свідчить про ґрунтовне опрацювання автором як вітчизняних, так і зарубіжних напрацювань з досліджуваної проблематики.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0116U007246). Внесок здобувача полягає у визначенні концептуальних засад самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз. Це дозволило розширити теоретичне розуміння процесів самоорганізації та запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

До найвагоміших результатів, що містяться в дисертації, належать такі:

уперше розроблено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот у кризових умовах, що на відміну від наявних патронажної, контрактної та партнерської моделей, будується на мережевій логіці рівноправного взаємодоповнення суб'єктів, охоплює три взаємозалежні рівні координаційних механізмів – взаємного визнання, операційної координації та спільного навчання, – передбачає механізм «гнучкого управління» та вводить інститут посередницьких організацій як необхідний третій суб'єкт, що забезпечує комунікацію між органами влади і самоорганізованими спільнотами в умовах інституційної асиметрії;

удосконалено:

наукове трактування стійкості регіонального розвитку шляхом розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність» як нормативної та дескриптивної категорій відповідно та обґрунтування трансформативної резилієнтності як єдино адекватного орієнтиру публічного управління для

регіонів, що переживають збройний конфлікт;

методику оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів на основі інтегрального індексу самоорганізаційного потенціалу, яка принципово розмежовує потенціал і його реалізацію та вимірює структурні передумови мобілізаційності через чотири компоненти з диференційованими вагами;

систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації населення на регіональному рівні, яка охоплює п'ять взаємопов'язаних груп і передбачає диференціацію їх застосування відповідно до структури самоорганізаційного потенціалу регіону та фази кризового циклу;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади самоорганізації населення у контексті публічного управління регіональним розвитком через їх концептуалізацію як триєдиного явища – процесу спонтанного впорядкування, ресурсу регіональної резилієнтності та суб'єкта взаємодії з органами влади на засадах взаємодоповнення;

концепція інституційних розривів у контексті їх ролі у формуванні самоорганізаційної відповіді регіональних спільнот на кризову уразливість через виокремлення трьох типів розривів – функціональних, масштабних та якісних – і встановлення п'яти передумов активізації самоорганізації;

стратегічні напрями розбудови системи самоорганізації населення як чинника регіонального розвитку через обґрунтування трьох взаємопов'язаних і взаємопідсилюючих векторів, реалізація яких у сукупності забезпечує системний вплив на регіональну резилієнтність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Об'єкт і предмет дослідження, визначені автором, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки випливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну.

Наукові положення, висновки та рекомендації базуються на використанні фундаментальних положень теорії публічного управління, регіональної науки, синергетики, теорії соціального капіталу та концепції резилієнтності. Під час дослідження автором реалізовано комплексний підхід, що базується на загальнонаукових і спеціальних методах дослідження, зокрема: абстрагуванні,

узагальненні, порівнянні, системному аналізі, інституційному аналізі, структурно-функціональному підході, компаративному аналізі, типологізації, індексному аналізі, моделюванні, методах прогнозування та сценарного аналізу.

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у наукових фахових виданнях та матеріалах науково-комунікативних заходів.

Апробація дисертації та публікації.

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики, а також на міжнародних наукових конференціях у Львові, Києві та Харкові. Результати дисертаційного дослідження викладено у 6 публікаціях, з них 3 статті – у наукових фахових виданнях.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, які визначено у наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Практична цінність дисертаційної роботи С.С. Миргородського полягає у розробці конкретних пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення публічного управління розвитком самоорганізаційного потенціалу регіонів України в умовах криз.

Запропонована автором концептуальна модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот може бути використана органами державної влади та місцевого самоврядування при формуванні публічної політики підтримки самоорганізації, розробці стратегій регіонального розвитку та програм підтримки громадянського суспільства.

Розроблена методика оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів та система інституційно-правових та організаційних інструментів можуть бути застосовані для підвищення ефективності управлінських процесів, диференціації підходів до підтримки самоорганізації залежно від профілю регіону.

Результати дослідження можуть бути корисними для Міністерства розвитку громад та територій України, регіональних дослідницьких консорціумів, органів місцевого самоврядування при розробці планів кризового реагування та відновлення.

Матеріали дисертації також можуть бути використані в освітньому процесі при викладанні дисциплін з публічного управління, регіонального розвитку та публічної політики у закладах вищої освіти.

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У підрозділі 1.3 автор виокремлює чотири типи взаємодії органів влади і самоорганізованих спільнот – конкурентну, компліментарну, трансформативну та абсорбційну, – проте не розкриває механізмів переходу від одного типу до іншого. Залишається не до кінця з'ясованим, за яких конкретних умов конкурентна модель трансформується у компліментарну, а компліментарна – у трансформативну, та чи можливий цілеспрямований управлінський вплив на такий перехід.

2. У підрозділі 2.1 запропонована типологія інституційних розривів – функціональних, масштабних та якісних – є теоретично обґрунтованою, проте автор не наводить чітких емпіричних критеріїв розмежування масштабних і якісних розривів на практиці, оскільки ситуація, коли послуга формально надається, але не відповідає специфічним потребам кризового часу, може одночасно свідчити і про недостатній масштаб, і про невідповідну якість.

3. Запропонована у підрозділі 3.2 триетапна послідовність впровадження системи інструментів передбачає перехід від правових основ до ресурсних механізмів і системної інтеграції, проте не містить механізму для випадків, коли регіон не досягає запланованих результатів на певному етапі. Доцільно було б доповнити дорожню карту індикаторами раннього попередження та коригувальними процедурами для таких ситуацій.

4. У підрозділі 2.2 автор коректно визнає, що відібрані для порівняльного аналізу вісім країнових кейсів є переважно «успішними» прикладами використання самоорганізаційного потенціалу, тоді як кейси «провалу» самоорганізації є гірше задокументованими і не увійшли до вибірки. Це методологічне застереження є важливим, однак у роботі не запропоновано способів часткової компенсації цього систематичного зміщення вибірки при формулюванні управлінських рекомендацій.

Проте, наведені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, її завершеності та наукової вартості. Новизна та практична

цінність досягнутих результатів залишаються значущими і не зменшуються через означені дискусійні питання.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дана дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Миргородський Станіслав Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
професор кафедри економіки та
публічного управління факультету
програмної інженерії та бізнесу
Національного аерокосмічного
університету «Харківський
авіаційний інститут» доктор наук з
державного управління, професор,
Заслужений діяч науки і техніки
України

А.О. Дегтяр

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:32:38 29.07.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_опонента_Дегтяр_А_О_Миргородський.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 155.0 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_опонента_Дегтяр_А_О_Миргородський.pdf
Розмір файлу без підпису: 159.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ДЄГТЯР АНДРІЙ ОЛЕГОВИЧ

П.І.Б.: ДЄГТЯР АНДРІЙ ОЛЕГОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2085501131

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:32:37 29.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000C5C268010B85A907

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Віталію СОЛОВИХУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Котукової Тетяни Валентинівни на дисертаційну роботу Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

В умовах наростання глобальних та регіональних криз – збройних конфліктів, пандемій, кліматичних катастроф, масових переміщень населення – традиційні підходи до публічного управління регіональним розвитком виявляють суттєві обмеження. Централізовані ієрархічні системи управління, розраховані на умови відносної стабільності, дедалі частіше демонструють нездатність адекватно реагувати на виклики, що є надто складними, мінливими і різноманітними для централізованого вирішення. Водночас здатність населення до самоорганізації – формування горизонтальних мереж взаємодопомоги, координації зусиль і вироблення колективних відповідей на кризові виклики – набуває значення самостійного чинника регіональної стійкості.

Для України, що переживає повномасштабне збройне вторгнення, ця проблематика має особливу гостроту. Волонтерські мережі, сусідські ініціативи та громадські об'єднання стали одним із ключових чинників стійкості регіонів і громад в умовах, коли традиційні механізми публічного управління виявились неспроможними або недостатніми. Водночас органи публічної влади здебільшого не мають чіткого бачення того, як взаємодіяти з такими спільнотами, як підтримувати їхній потенціал у міжкризовий час і як інтегрувати цей ресурс у системи стратегічного планування регіонального розвитку.

Актуальність теми посилюється також відсутністю в Україні усталеної методики оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів як самостійного ресурсу регіональної резилієнтності та відсутністю системних управлінських

підходів до розвитку такого потенціалу в умовах одночасних трансформаційних процесів – реформи децентралізації, системної кризи та євроінтеграційного поступу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246). У межах вказаної НДР здобувачем визначено концептуальні засади самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз.

Характеристика основних положень роботи

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, список використаних джерел налічує 294 найменування, у тому числі 133 іноземною мовою. Структура дисертації С.С. Миргородського та виклад змісту є логічними та послідовними.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади самоорганізації населення як чинника регіональної стійкості» здійснено синтез шести теоретичних підходів до розуміння самоорганізації населення, досліджено сутність і виміри стійкості регіонального розвитку в умовах криз та розкрито форми взаємодії органів публічної влади і самоорганізованих спільнот. Автором здійснено ґрунтовний аналіз еволюції теоретичних підходів та запропоновано принципове розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність».

У другому розділі «Самоорганізаційні процеси як чинник стійкості регіонального розвитку: вітчизняний і зарубіжний досвід» досліджено кризову уразливість регіонів України, систематизовано зарубіжний досвід використання самоорганізації населення для забезпечення регіональної стійкості. Автором здійснено порівняльний аналіз досвіду восьми країн та розроблено методику оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів.

У третьому розділі «Удосконалення публічного управління розвитком самоорганізації населення в контексті забезпечення стійкості регіонального розвитку» визначено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот, запропоновано систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації, обґрунтовано стратегічні напрями розбудови відповідної системи. Особливої уваги заслуговує розроблена автором концептуальна модель, що структурується через

три рівні координаційних механізмів.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Серед найбільш значущих наукових результатів, що мають наукову новизну, можна виділити такі:

вперше розроблено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот у кризових умовах, яка, на відміну від наявних патронажної, контрактної та партнерської моделей, будується на мережевій логіці рівноправного взаємодоповнення суб'єктів, охоплює три взаємозалежні рівні координаційних механізмів – взаємного визнання, операційної координації та спільного навчання, – та вводить інститут посередницьких організацій як необхідний третій суб'єкт взаємодії;

удосконалено:

наукове трактування стійкості регіонального розвитку через розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність» як нормативної та дескриптивної категорій відповідно та обґрунтування трансформативної резилієнтності як єдино адекватного орієнтиру публічного управління для регіонів, що переживають збройний конфлікт;

методику оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів на основі інтегрального індексу самоорганізаційного потенціалу, яка принципово розмежовує потенціал і його реалізацію та вимірює структурні передумови мобілізаційності через чотири компоненти з диференційованими вагами;

систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації населення на регіональному рівні, яка охоплює п'ять взаємопов'язаних груп і передбачає диференціацію їх застосування відповідно до структури самоорганізаційного потенціалу регіону та фази кризового циклу;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади самоорганізації населення у контексті публічного управління регіональним розвитком через їх концептуалізацію як триєдиного явища – процесу спонтанного впорядкування, ресурсу регіональної резилієнтності та суб'єкта взаємодії з органами влади;

концепція інституційних розривів у контексті їх ролі у формуванні самоорганізаційної відповіді регіональних спільнот на кризову уразливість через виокремлення трьох типів розривів – функціональних, масштабних та якісних;

стратегічні напрями розбудови системи самоорганізації населення як чинника регіонального розвитку через обґрунтування трьох взаємопов'язаних і взаємодіючих векторів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій С.С. Миргородського дає змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та

достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів.

Основні положення та ідеї дисертаційної роботи апробовано на науково-комунікативних заходах. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 6 публікаціях, у тому числі 3 статтях у наукових фахових виданнях України.

Практична значущість одержаних результатів.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: Міністерством розвитку громад та територій України та іншими органами державної виконавчої влади – при формуванні публічної політики підтримки самоорганізації; регіональними та місцевими органами влади – при розробці стратегій регіонального розвитку та програм підтримки громадянського суспільства; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті одночасних трансформаційних процесів, які переживає Україна, – реформи децентралізації, системної кризи, породженої збройним конфліктом, та євроінтеграційного поступу. Запропоновані автором модель взаємодії, методика ПСП та система інструментів можуть стати концептуальною основою для розбудови нової парадигми регіонального врядування.

Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Методика ПСП передбачає двоярусну структуру – базовий набір із 8 індикаторів та розширений набір із 16 індикаторів – для забезпечення порівнянності результатів у різних хвилях оцінювання. Водночас у підрозділі 2.3 не деталізовано, як забезпечується методологічна порівнянність значень індексу в ситуації, коли для одного регіону в одній хвилі оцінювання доступний лише базовий набір, а в іншій – розширений: чи можуть значення ПСП, розраховані за різними наборами індикаторів, коректно зіставлятися між собою, і якщо так, то яким чином.

2. У підрозділі 1.2 обґрунтовано трансформативну резилієнтність як «єдино адекватний орієнтир» публічного управління для регіонів, що переживають збройний конфлікт. Разом з тим, авторська трирівнева типологія

регіонів, розроблена в підрозділі 2.1, виокремлює також регіони з дифузною, опосередкованою вразливістю, які не перебувають у зоні безпосередніх бойових дій. Залишається не до кінця з'ясованим, чи поширюється теза про безальтернативність трансформативної резилієнтності і на цю третю групу регіонів, чи для них можуть залишатися прийнятними інженерна або екологічна резилієнтність як орієнтири управління.

Що стосується висловлених зауважень, то вони мають дискусійний характер і не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Рецензована дисертація Миргородського Станіслава Сергійовича є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значущість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і грамотною українською мовою. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий.

У цілому дисертаційна робота Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувача, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Миргородський Станіслав Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент,
доцент кафедри публічної політики
ННІ «Інститут державного
управління» Харківського
національного університету імені
В. Н. Каразіна

Тетяна КОТУКОВА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 22:52:03 29.07.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Котукова_Т_В_Миргородський.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 144.0 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Котукова_Т_В_Миргородський.pdf
Розмір файлу без підпису: 126.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КОТУКОВА ТЕТЯНА ВАЛЕНТИНІВНА

П.І.Б.: КОТУКОВА ТЕТЯНА ВАЛЕНТИНІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2714111967

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 22:52:07 29.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000004BB62F017F828606

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Віталію СОЛОВИХУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Соболя Романа Георгійовича на дисертаційну роботу Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Глобальні трансформації та кризові явища початку XXI століття вимагають пошуку нових підходів до публічного управління регіональним розвитком в умовах наростання частоти та інтенсивності криз – збройних конфліктів, пандемій, кліматичних катастроф, масових переміщень населення. Централізовані ієрархічні системи управління, розраховані на умови відносної стабільності, дедалі частіше виявляються неспроможними адекватно реагувати на виклики, що є надто складними і мінливими для суто централізованого вирішення, тоді як здатність населення до самоорганізації набуває значення самостійного чинника регіональної стійкості.

Військова агресія російської федерації проти України лише загострила потребу в ефективних механізмах підтримки цього потенціалу. Волонтерські мережі, сусідські ініціативи та громадські об'єднання стали одним із ключових чинників стійкості регіонів і громад в умовах, коли традиційні механізми публічного управління виявились неспроможними або недостатніми, тоді як органи публічної влади здебільшого не мають системного бачення того, як підтримувати цей потенціал у міжкризовий час.

Таким чином, дисертаційне дослідження С.С. Миргородського присвячене надзвичайно актуальній проблематиці, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі «Теоретичні засади самоорганізації населення як чинника регіональної стійкості» автор здійснює синтез шести теоретичних підходів до розуміння самоорганізації, обґрунтовує розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність» та розкриває форми взаємодії органів публічної влади і самоорганізованих спільнот. Заслуговує на увагу проведений автором аналіз еволюції теоретичних підходів – від синергетики через теорію соціального капіталу до концепції адаптивного управління.

У другому розділі «Самоорганізаційні процеси як чинник стійкості регіонального розвитку: вітчизняний і зарубіжний досвід» проаналізовано кризову уразливість регіонів України, узагальнено зарубіжний досвід використання самоорганізації населення. Важливим здобутком автора є розроблений інтегральний індекс самоорганізаційного потенціалу (ІСП) та типологія регіонів за рівнем і структурою цього потенціалу.

У третьому розділі «Удосконалення публічного управління розвитком самоорганізації населення в контексті забезпечення стійкості регіонального розвитку» дисертант пропонує концептуальну модель взаємодії органів

публічної влади та самоорганізованих спільнот, обґрунтовує систему інституційно-правових та організаційних інструментів і формує стратегічні напрями розбудови відповідної системи. Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель, що структурується через три рівні координаційних механізмів.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідних робіт, що виконувалися в Навчально-науковому інституті (ННІ) «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Зокрема, у науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління», автором визначено концептуальні засади самоорганізації населення як механізму забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується: ґрунтовним аналізом широкого кола наукових джерел (294 найменування); коректним застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження; логічною структурою

дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій; апробацією результатів дослідження на наукових конференціях; публікацією основних результатів у наукових фахових виданнях.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Найбільш вагомими результатами дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, є:

у перше:

розроблено концептуальну модель взаємодії органів публічної влади та самоорганізованих спільнот у кризових умовах, яка ґрунтується на мережевій логіці рівноправного взаємодоповнення суб'єктів, охоплює три взаємозалежні рівні координаційних механізмів – взаємного визнання, операційної координації та спільного навчання, – та вводить інститут посередницьких організацій як необхідний третій суб'єкт взаємодії.

удосконалено:

наукове трактування стійкості регіонального розвитку через розмежування понять «стійкість» і «резилієнтність» як нормативної та дескриптивної категорій відповідно;

методику оцінювання самоорганізаційного потенціалу регіонів на основі інтегрального індексу самоорганізаційного потенціалу, яка принципово розмежовує потенціал і його реалізацію;

систему інституційно-правових та організаційних інструментів стимулювання самоорганізації населення на регіональному рівні, яка передбачає диференціацію їх застосування відповідно до структури самоорганізаційного потенціалу регіону та фази кризового циклу.

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади самоорганізації населення у контексті публічного управління регіональним розвитком через їх концептуалізацію як триєдиного явища – процесу спонтанного впорядкування, ресурсу регіональної

резилієнтності та суб'єкта взаємодії з органами влади;

концепція інституційних розривів у контексті їх ролі у формуванні самоорганізаційної відповіді регіональних спільнот на кризову уразливість;

стратегічні напрями розбудови системи самоорганізації населення як чинника регіонального розвитку.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: Міністерством розвитку громад та територій України та іншими органами державної виконавчої влади – при формуванні публічної політики підтримки самоорганізації; регіональними та місцевими органами влади – при розробці стратегій регіонального розвитку та програм підтримки громадянського суспільства; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаю доцільним сформулювати деякі дискусійні моменти та зауваження:

1. У підрозділі 3.1 механізм «гнучкого управління» визначено як найбільш дефіцитну управлінську компетентність у вітчизняній практиці та пріоритетний напрям розвитку публічного управління регіональним розвитком. Водночас у роботі не деталізовано конкретних підходів до

формування та оцінювання цієї компетентності в системі підготовки й підвищення кваліфікації публічних службовців – зокрема, які саме навчальні модулі, практики чи критерії оцінювання дозволили б цілеспрямовано розвивати здатність до динамічного перегляду розподілу функцій, про яку йдеться в моделі.

2. Розроблена в підрозділі 2.3 типологія чотирьох функціональних профілів регіонів («рівномірний», «соціальний», «організаційний», «мобілізаційний») є цінним інструментом диференціації управлінських підходів. Однак у роботі не розглянуто питання про управлінські наслідки зміни профілю регіону між хвилями оцінювання – наприклад, перехід від «мобілізаційного» до «рівномірного» профілю в міру завершення гострої фази кризи, – хоча саме такі переходи, вочевидь, і є бажаним результатом цілеспрямованої підтримки самоорганізаційного потенціалу.

В цілому дисертація виконана на якісному науково-методологічному рівні, наведені зауваження переважно відображають багатоаспектність та комплексність предмета дослідження і в жодному разі не зменшують теоретичної та прикладної важливості дисертаційної роботи.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Миргородського Станіслава Сергійовича «Самоорганізація населення як механізм забезпечення стійкості регіонального розвитку в умовах криз» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне наукове завдання в галузі публічного управління та адміністрування.

Дисертація виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів

України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього вважаю, що Миргородський Станіслав Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент, доцент
кафедри публічної політики
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Роман СОБОЛЬ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:11:35 29.07.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Соболь_Р_Г_Миргородський.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 114.9 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Соболь_Р_Г_Миргородський.pdf
Розмір файлу без підпису: 117.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Соболь Роман Георгійович

П.І.Б.: Соболь Роман Георгійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2822916773

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:11:31 29.07.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA110400000032E81A00A205B505

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00